

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna številka 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

Bliža se konec prvega polletja in pričeti se ima drugo polletje, zato se nam zdi prilično spregovoriti nekoliko kratkih besedi s častitimi svojimi naročniki in dopisniki.

Kaj je „Slovenec“ obljubil in kaj spolnil, to ve vsak bralec sam. Vredništvo in opravništvo si po vsih močeh svojih prizadevata vstreti beročemu občinstvu in „Slovenca“ vzdržati na stopinji, kakoršna je spodobna listu borečemu se za vero in pravice naroda našega. Če v kljub temu morda ne moremo zadovoljiti vsacega tako, kakor bi radi, krivda ne zadeva toliko nas, kakor druge, tudi nam neprijazne razmere. In v tem se ne more lahko kak častnik meriti s „Slovencem“; toliko zadreg, ovir in sitnosti, kolikor jih je imel „Slovenec“ zlasti v tem polletju, ni kmalo imel kak drug list, ker je od vseh strani toča na-nj letela. Menimo, da nas bralci naši razumejo.

Vkljub temu naš pogum ni vpadel, nadaljevati hočemo težavno delo, če tudi z velikim lastnim žrtvovanjem, svesti si, da se za pravično reč poganjamo.

Da nam bo pa to mogoče, da ne bo volja naša močnejša od zmožnosti in moči, zato se obračamo do svojih duševnih sodelovalcev izrekaje jim zahvalo za dosedanjo pomoč in proseč jih daljne izdatne podpore, posebno po jedernatih dopisih, poročilih o dnevnih dogodbah itd., sploh po novicah, ki bi bile za širji krog mikavne.

Vrh tega pa združeni z opravništvom stavimo nujno prošnjo do vseh svojih naročnikov, bralcev in prijateljev naše pravične reči, naj po vsi svoji moči prizadevajo si, „Slovenca“

pridobiti novih naročnikov. Dozdaj list denarno komaj komaj izhaja in to le vsled blagodušnosti skoro vseh sodelovalcev, ki za svoj obilni trud ne zahtevajo nobene plače; ako bi teh ne bilo, težko, da bi bil list mogel že dozdaj izhajati.

Nadajaje se tedaj, da te naše kratke besede ne bodo padle na skalo, vabimo vse Slovence k naročevanju „Slovenca“, ki velja:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejemati:

Za celo leto . . . . . 8 gl. 40 kr.;
" pol leta . . . . . 4 " 20 "
" četrt leta . . . . . 2 " 10 "
" en mesec . . . . . — " 70 "
posamezne številke . . . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . . . 10 gl. — kr.;
" pol leta . . . . . 5 " — "
" četrt leta . . . . . 2 " 50 "
" en mesec . . . . . — " 90 "
posamezne številke . . . . . — " 8 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto . . . . . 6 gl. — kr.;
" pol leta . . . . . 3 " — "
" četrt leta . . . . . 1 " 50 "

(Zarad malega spremena menda nam ne bo nihče za zlo vzela, ker očitno mi ne bomo nobenega dobička imeli, ampak želimo le mnogim s tem vstreti. Za vsak stan posebej nam iz mnogih vzrokov ni mogoče posebne cene delati.)

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. št. 16.

Zmaga — čegava bo?

V.

Blaženi mučenec Andrej Bobola je prerokoval, da se bo zadnje četrto stoletje velika vojska vnela med šestimi narodi in da v njej naposled zmagala bode cerkev katoliška. Narodi ti so: Turki, Angličani, Francozi, Nemci, Talijani, Rusi; Avstrija prištevala se je tedaj med Nemce.

To znamenito prerokbo je priobčila bila „Civitta Catolică“ l. 1854, nedavno pa jo je ponovila v svojem listu s pristavkom, da z ozirom na to, kar se kuha na vzhodu, zlasti v Turčiji, pomenljiva utegne postati vsej Evropi. Ako se vname, česar Bog varuj, taka velika vzajemna vojska, v koliko revo, v kolike nadloge prišlo bi ubogo človeštvo! Več kot sedem milijonov natanko izurjenih vojščakov bi se z groznim vsakovrstnim orožjem bilo in klalo, streljalo ter mesarilo med seboj!

Po sedanjih vredbi ima gotove vojne Nemčija 1.300.000; Anglija 460.000; Francija 1.200.000; Italija 824.000; Avstrija z Ogersko 1.200.000; Rusija 1.363.000; Turčija 383.000. Koliko je imajo nekatere male, pa na boj vse pripravljene države! Razun tega imajo omenjene države velikansko brodogradnjo, katero šteje sedaj 1722 bojnih ladij z 22.332 topovi ali kanoni, in med njimi Anglija sama 621 bark z 9158 kanoni.

V Treviru je 2. junija t. l. slovesno bil pokopan škof Matija Eberhard, kateri je umrl vsled grozovite sedanje „kulturne borbe“ na Nemškem. V trugo so mu na svinčeni spomenici po latinski zapisali tudi, da je bil med očetih prvega vesoljnega zbora vaticanskega, in da je trpel ječo ter mnoge bolesti in bridkosti

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izvirni roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

XV.

V hunskega tabora je posvet. V kraljevem šotoru so zbrani vsi knezi. Po dostojanstvu so razvrsteni. Dolgo, dolgo že čakajo, a kralja še ni, saj se dosti ne briga za te kneževske robove. Zavezniki so mu sicer, a le po imenu, ž njimi dela kakor s sužnji.

„To je nezasišano, kako nas muči“, šepeta Valamir Teodomiru, svojemu bratu, „pri vsaki priložnosti kaže, da je on gospodar. Ha, čudno, da smo tako navezani na tega krvoloka.“

„Tiho, tiho“, odvrne Teodomir, „Atila ne razume šale, nobena glava ni tako visoka, da bi je ne dosegla njegova roka.“

„A kaj, čas osvete že pride“, tolaži se Valamir, „ta silovitež ne konča dobro. Zdaj se gotovo nikjer drugje ne mudi, nego pri

mehkužnih nesnagah. Zarad Ildike mora čakati toliko knezov, na kojih migljeje [pazijo tisoči hrabrih vojakov.“

Nevolja raste med navzočimi.

„Mrtev je postal, mehkužen, v boj se niti ne prikaže. Med tem ko se mi bijemo, igra se s svojo baburo, pestuje svojega Irnaka!“ — krega se Barsanel, „mèni, da pesti ubozih zaveznikov bodo že pribojevale kraljestvo, kjer bo ljubljene njegov kraljeval. Glej, Gontarel, vidiš li rane, ki sem jih dobil pri zadnjem naskoku? Mi se bijemo, tolčemo, stradamo, on pa se valja v razkošju, ta . . .“

„Barsanel“, tolaži Gontarel, „pri bogovih, vsaj molči, če ti je koža draga.“

„Kaj?“ jezi se Barsanel, „dolgo ne bo trpelo. Stvar se mora odločiti.“

Zastor se odgrne. Atila vstopi. Plamen šviga mu iz oči, zakrivljen meč, kterega je, kakor so narodi trdili, iz samih nebes dobil, svetli se mu na strani. Orožje navzočih po malem cvenklja, naznanujoč nevoljo. Atila ne

črne besedice. Polagoma gre k sedežu. Vsede se, grozeče gleda okoli sebe, misleč, strahovit pogled jih bode pokoril, ker dobro slutiti, da se bliža vihar. In res, v svetu nastane grobna tihoča. Nihče ne spregovori.

„Knezi“, prične Atila naposled, „pozdeva se mi, da se prijateljstvo ruši med nami.“

Knezi molče.

„Skoro le sovražne poglede vidim. A vedite, če bi do razpora prišli, Atila ima meč, ki se ne skrha nikdar. Gorjé mu, kdor me silí, da ga izderem.“

Spobešeni očmi sedé knezi. Ustna si grizejo.

„Kralj!“ . . . drzne se naposled Valamir.

„Svobodno Valamir, govori, Atila te posluša“, dé kralj ostro.

„Mogočni, silni kralj“, nadaljuje pogumno Valamir, „naj se ozre tvoje oko na uboge narode, ki se klatijo že tretji mesec okoli Ogleja, brez nijednega vspeha. Oglejčani se boré kot divji oroslani, in imajo še mnogo živeža. Mi pa stradamo, naše žene in otroci so medli

zato, da cerkev ohrani v prostosti. Stolnica je bila v žalostni, toda v prekrasni opravi; ljudstva se je vse trlo, duhovnov je prihitelo celó iz najdaljših okrajev škofijskih do 294; spreved je imel škof Adames luksenburški. Med pogrebnički pa so bili trije gospodje, kateri so vsak po svoje mnogo pripomogli bili ranjkemu tako zgodaj v grob; predsednik Wolff, deželni svetovalec Spangenberg, pa véliki oskrbnik Kewenig. Poslednji je bil grozno bled ves čas o pogrebu. Kaj je pač čutil z ranjkim prijateljem svetovalec Spangenberg, kedar je hladnokrvno tiral ga bil v ječo, sedaj pa spremljal v grob? In deželni predsednik je vidoma se zganil v bridkosti, kedar je v stolni cerkvi v mrtvaškem govoru kanonik dr. Arnoldi naravnost jo povedal, da je ranjkemu preblagemu škofu bilo počilo srce, in da je vsled tega umri po tolikem trpljenju in cerkvenem razdjanju. Vse ginjeno je bilo občinstvo, v solzah se topilo v neznanskem številu zbrano ljudstvo, in ko je celó pred svojim mrtvim aposteljnom padalo na kolena, tedaj so vsi gospodje „kulturoborci“ pač mislili sami pri sebi: Oh, naša reč je zgubljena!

Katoliški cerkvi pa je zmaga gotova. V tem nas potrjuje tudi čudovito ohranjenje vélikega sedanjega papeža Pija IX. Čim bolj se preganja in pritiska, tim bolj raste in se razširjuje pod njegovim vladarstvom cerkev katoliška. Pij IX. je 23 škofijstev povzdignil v nadškofijstva in 5 novih napravil v krajih, kjer poprej celó nobenega ni bilo. Vstanovil je razen tega 129 novih škofij, 3 apostolske delegacije, 31 apostolskih vikarijatov ali namestništev, in 14 apostolskih prefektur ali predstojništev. Videl je Pij IX., kako so pred njim pomrli že mnogi mogočni sovražniki in oblastniki, da si bi po človeški misli lahko bili še dolgo živeli. V teh tridesetih letih, kar vlada Pij IX. sv. cerkev, pomrlo je 43 vladarjev; med njimi cesarji, kralji, veliki vojvodi, vojvodi, knezi in predsedniki. Mnogi med temi so si želeli in so komaj pričakovali smrti papeževe, pa je niso pričakali. Odkar je oklicana „zedinjena Italija“, pomrlo je 86 poslancev ali odbornikov, prav veliko starašin in 19 ministrov, kateri so več ali manj bili sovražniki sv. očetu. Pij IX. pa še vedno živi, in Bog ga nam ohrani še dolgo dolgo — Pija IX.!

Zadnje dogodbe na Turškem.

Ko sta bila v Solunu konsula nemški in francoski v mošnji pobita, je Evropa nastavila

postali; vojaci silno, silno tožijo, žugaje, da na lastni nagib zapusté svoje kneze, in da vdarijo na jug, naj bode potem karkoli hoče. Kralj! ozri se okrog. Vidiš li, kako je vse snedeno, oglodali smo deželo do kosti. Če Oglej ni v kratkem naš, ne vem, kaj bo. Kralj, govoril sem v imenu ostalih.“

„Toraj kaj naj storim? Kaj svetuješ? Junaci, tam je mesto, vzemite si ga.“

„Kralj“, nadaljuje Valamir, „načeluj ti skupni vojni, tvoj silni duh prešine vse vojaštvo. Splošen, trojen naskok naj se vrši. In če se ta ne posreči, dobro, pustimo to gnjezdo, udarimo naprej ali nazaj, tu ni moč več ostati.“

Atila se nasmehne:

„Sam se prepričam o stanju vojne“, pravi, „a spremstvo naj bo močno, zanesljivo, sijajno.“

Naglo se vzdigne kralj. V kratkem so priprave za bojni ogled dovršene. Zasedejo konje, dirjajo čez polje kot spake. Kralj postane.

„Ha“, prične, „še je Oglej ponosen, a čakaj, občutil boš še šibo božjo. Za tisoče in

eno uho in poslušala, kaj to pomeni in če bo še kaj takega slišati. A različni oficijozni in „turški“ listi so brž pridrli na oder in vznemirjenemu svetu pravili, da to nič ne pomeni, da je le surova množica to storila in da bodo turške sodnije z morilci ostro postopale. Potem je bilo res nekaj Turkov obešenih, ali so bili krivi umora, ali ne, to Evropo ni brigalo; dala se je potolažiti, kakor ljudstvo, ki pridere tje, kjer se zeló kadi, a se zopet razide, če se na strehi pokaže strgar in pove, „da je že vse ven.“ Evropskih vlad zastopniki so zopet pričeli svoj diplomatski razgovor.

Drug pók in krik: „Sultan Abdul-Aziz je odstavljen.“ — „Oho! To je že nekaj. Čujmo!“ Tako rekó evropski diplomati, planejo kviško in gredo k oknom poslušat, kaj bo. „Novi Sultan je Murad-Efendi“, naznanja rog iz Carigrada na dalje. „Hm, hm“, mrmrajo državni kancelarji, vsak stopi v svoj kot in se zamisli. Čez kratek čas pa se približajo zopet drug drugemu in kmalu so vsi le ene misli, namreč te, da ne gre drugače, nego pripoznati Murada V. za pravnega naslednika Azizevega in pogajanje, ki so ga začeli s prejšnjim sultanom, nadaljevati s sedanjim. Iz tega je videti, da diplomati so kaj dobrovoljni ljudje, katerim je vse prav, kar je, če se je tudi proti njihovi volji naredilo.

Nadalje poroča telegram iz Carigrada: „Bivšega sultana Abdul-Aziza so umorili.“ — „Bes te plentej, to je neprijetno! Kaj bo rekla evropska civilizacija“, godrnjajo diplomati in nadaljujejo: „Ali v Carigradu ni nobenega diplomata — vsaj pri telegrafu?“ In res, kakor da bi bili v Carigradu slišali te besede, pride za prvim telegramom brž drugi, ki naznanja: „Bivši sultan si je sam žile prestrigel.“ — „Nekoliko bolje“, mrmrajo diplomati, „ali vendar še neukretno. Ali v Carigradu nimajo britev, nožev, revolverjev? Ljudstvo bo nerado verjelo, da si je sultan sam žile prerezal s škarjami, ker je taka operacija na samem sebi nekoliko težavna, posebno če boli. Vendar tudi ljudstvo je to verjelo in se potolažilo, kolikor toliko.“

Zopet pók. „Sultanova mati in dva sina njegova so umorjeni“, se trobi zopet s Carigrada po svetu. „To ni nič za nas, to je le strašna, senzacijska dogodba za ljudstvo“, pravijo diplomati in nadaljujejo svoj pogovor. Različno ljudstvo pa res potem začne pogovarjati se o tem, kako prijetno mora biti v mestu, kjer se najviše osebe kar kakor muhe pobijajo in Mohamedu pošiljajo. Ta pogovor postane tako glasen, da moti celó različne načrte pletóče

tisoče mojih ljudi, ki sedaj gnijó v tvojih okopih, boš točil še krvave solze.“

„Naprej!“ grmi kralj in naprej dirja četa na vzhod. Mrmraje sprejmó Gotje kralja, orožja ropot mu naznanja nevoljo. Nevoljnost je velika, misli si Atila, nekaj se more vršiti. Za streljaj bližajo se mestu.

Tužen pogled. Le oko krvi vajeno ga prenese. Zidovje je že tu pa tam razpokano, silni stenolomi so mu vsekali rane. Izpod konjskih kopit vzdiguje se prah. A v prahu leže osmojena trupla; razbite so črepinje, polomljene roke in noge, rebra prebodena. Tu leži črni Hunec, roke še krčevito objemajo padlega Rimljana, nohti so zabodeni v meso, zobje mu vtisnjeni v obraz. V smrtnem boju praskala in klala sta se sovražnika kot divje zverine. Tam leži konj, okoli njega mnogo pobitih ljudi, morda še na pol živim je razbil v smrtnem boju s kopitom črepinje. Vse leži križem, razparano oklepje, polomastene čelade, polomljeno kopje, razklani meči in druga bojna ro-

diplomate, tako, da jamejo popraševati, zakaj je ljudstvo tako vznemirjeno in razjarjeno.

Vnovič pók, da se okna stresejo. Diplomati deró k oknom poslušat, kaj je. „Minister unanjih zadev je zaboden, vojni minister vstreljen, minister mornarstva smrtno ranjen,“ doni iz Carigrada. — Kar vse prejšuje grozne novice niso mogle, to stori ta najnovejša: evropskih diplomatov se loti — nemir.

Res ta zadnja dogodba je pa tudi taka, da mora vsacega vznemiriti, ne le diplomatov. Država, kjer se najveljavnejše osebe mahoma spravljajo s poti s smodnikom in nožem, je pač do jedra gnijala, kajti kdo li si more biti svest svojega življenja v nji, če morajo najviši mogočnjaki trepetati pred morilci! Bo li priprost človek varen v državi, v kateri pade po morilcu tisti, ki zapoveduje vsi vojni, ki ima le migniti s prstom, pa ima krog sebe vojakov kakor v gozdu dreves?

Za diplomacijo evropsko pa je ta dogodba še druge hude važnosti. Do zdaj je po vsi sili prizadevala si ustajati potlačiti na mirni poti, z besedo in peresom. Pogojevala se je tedaj s turškimi ministri, posebno z Avni-pašo, ministrom unanjih zadev, kateri je imel pri vseh državnih ministrih evropskih največ zaupanja. Tudi Radšid-paša, vojni minister, je imel še uho za evropske besede, in ker teh dveh Murad pri svojem nastopu ni zapodil niti Mohamedu dal poslati, zato so upali evropski državni ministri, da se bo dala tudi po vseh prejšnjih dogodbah še govoriti pametna beseda s Turčijo. Te nade se je posebno trdo držal Andrassy, ker bi mu jako težko délo potegniti se odločno za ustajnike — Slovane.

Zdaj je vse drugače. Móž, s katerimi bi bilo pogajanje morda že skoro dozorelo, ni več, Turki so jih s poti spravili. Za evropske diplomate je to zeló britka skušnjava, ki jim gotovo glave beli. Kaj pomaga namreč najlepša pogodba, če tisti, ki bi jo podpisali in bili pokor zánjo, mahoma zginejo! Koga bi evropske vlade prijele, če bi se obljubljene reforme ne izpeljale? In kaj še le ustajniki! Ali morejo zaupati državi, v kateri se sultani, princi, ministri more? Kaj jim pomaga, če jim vlada, ali celó sultan sam slovesno obljubi pomiloščenje, potem pa čez noč sam zgine! Naslednik ni nič obljubil, tedaj ni na nobeno obljubo vezan, se tudi ne bi za nobeno zmenil. Ustajniki že poznajo svoje ljudi in ne bodo šli tako lahko na limanice. Kako bi bil kdo brez skrbi v deželi, v kateri celó najviši državni mogočnjaki vedno na sodih smodnika stojé! Zdaj bodo — če še niso — tudi

potija. In v okopih? Nadiža, ki je tekla krog mesta, postala je mlakuža in iz mlakuže molé roke, trohnjene roke, razpadajoča telesa, razširjevaje neprenesljiv smrad.

Ali kralj se ne zmeni za to, niti knezov ne gane ta prizor. Človek, oj človek, ti, ki imaš čuteče srce, oj, kaj postaneš, ko enkrat kri povohaš? Hujši, lutejši, nego krvoločna hijena v afrikanskih pustinjah.

Od vzhoda naprej na zahod jaha kralj, vedno bistro ogledovaje trdnjavo, iskaje kraj, kamor bi zagnal glavno silo. Časoma jo krene prek polja v tabor posameznih krdel, pa na zarjavelih obrazih ne vidi več onega ognja, ki je k divji besnosti navduševal severne te narode. Nevolja mu raste, sam pri sebi sklene vporabiti vso moč, da mu pade pri prvem naskoku Oglej v last, drugače, to dobro ve, razkropi se bojna ta sila, vsak bi po svoji glavi delal, in konečno bi moral meč potegniti proti lastnim ljudem. A trebalo bi te narode vzbuditi k prejšnji čilosti. Je li pa dosti k temu

liberalci evropski sprevideli, da tam, kjer morjenje vlada, ni tal za liberalizem — bodi si, kakoršen koli.

Upajmo, da bodo zadnje dogodbe evropsko diplomacijo vendar-le pripravile do tega, da bo s Turki drugače govorila, kakor je dozda; in to bi bilo dobro in koristno, pa tudi zelo potrebno.

Kako naj se duhoven peča s politikom?

Sveta dolžnost je vsakemu duhovniku, da se vdeležuje političnega gibanja v sedanjih časih, ko se bojuje najhujše boj zoper Boga in njegovo cerkev ravno na državnem polju. Pa kako naj se ga vdeležuje? Gotovo ne vseskozi tako svobodno, ko neduhoven. Da se mora varovati vsake nepostavnosti, vsake goljufije in prevare, vsake strasti, tega ne bo mi treba dokazovati; kajti to ni dovoljeno niti neduhovnemu. Pa tudi tam, kjer deluje ta brezobzirno in po vsi spodobnosti, so marsikdaj zvezane duhovnemu roke, zvezane od njegove dolžnosti; ona sicer veže ga na eni strani k političnemu delovanju bolj, ko neduhovnega, a na drugi strani zopet brani mu marsikdo djanje, koje bi popolnem pristojalo onemu. Kajti „prudentia pastoralis“ je ožja, ko „prudentia christiana.“ Resnično je, da je zapeljalo nepristojno vedenje duhovnih mnogo onih, ki zagovarjajo uk liberalizma, naj se duhoven ne peča s politikom; in če se oni trudijo dokazati nespodobnost duhovske politike, spričujejo navadno le toliko, da se duhoven ne sme pečati z njo ravno tako, kakor oni, kterega ne veže duhovski stan, in če nasproti trdimo mi, da se duhoven mora pečati s politikom, isto tako ne dokazujemo prav za prav nič več, kakor to, naj bo delaven politično v pravi méri in na pravi način.

Kako bodemo toraj rešili svoje vprašanje? Pot je dvojna; ali moremo svariti pred onimi nepristojnostmi, kterih naj se varuje duhoven, ali pa moremo pokazati principijelno one nazore in načela, koja naj ga vodijo pri političnem delovanju. Seveda, nobena teh poti ne more zadostovati popolnem v vsakem posebnem slučaju, ker povsod mnogo odločujejo individualne in krajne razmere, zmožnosti in lastnosti ljudstva itd. A one vsaj kažejo, kako naj se ravnamo, da ne zabredemo v nevarnost, več škodovati, ko koristiti. Jaz zbral sem si drugo pot, nekaj, ker se bolj vjema z razvrstitvijo snova v odgovoru na vprašanje: Ali naj se duhoven peča s politikom? nekaj, ker je prva preveč obsirna in se dá še manj natančno obdelovati, nekaj pa tudi, ker se iz druge po ve-

potreba? Meč sicer ima, o kojem narodi še verujejo, da je iz nebes padel, a ta vera pomeja, kajti že dva meseca in pol klatijo se okoli Ogleja in ničesar niso si pridobili, razen kupov trohnečih trupel, ranjencev pa nebrojno število. Dostikrat pa za navdušenje zadostuje ena sama beseda, toda tako navduševalno besedo je težko najti.

S pobešenimi glavami sledé mu knezi in drugi dostojniki, mogočno zidovje jih plaši; vrhu tega pa so se strašno skrčili bojni oddelki.

Dojdedo na zapad. Tu se spomni kralj izdajice, ki je iz tabora zginil, kot da bi ga zemlja požrla. Skrbnejše opazuje zidovje in res zapazi, da na skrajnem koncu je vtrditev slabjša, da bi tam stenolomi z uspehom delali; če se pa predor v zid napravi, potem jo vdarijo Hunci skoz predrtje in če tudi prve stotine padejo, kaj zato? čez njihova trupla bodo drugi lomastili.

Konec obzidja se vzdiguje visok stolp. Star je. Z vrhunca njegovega sveti se vsaki

čini že spozná prva. Odgovor na vprašanje: Kako naj se peča duhoven s politikom? razdelil sem v dva odstavka. Najprvo vprašam: Ktere lastnosti naj ima duhovska politika? in potem: Kje naj deluje duhoven? Odgovor na vsata vprašanja je, kakor sem že omenil, le bolj fragmentaričen, ne more se ozirati na vse posamne primerljive in reči; a naj bo vsaj gotovo in trdno vodilo, po katerem naj se ravna duhoven pri svojem političnem delovanju.

I.

Prvi in glavni namen duhovnikov je, da deluje za zveličanje svoje in njemu izročeni duš in ravno zato, ker to opovira dandanes posebno državomolni liberalizem, ustavlja se mu duhoven v državi. Principijelno toraj mora duhoven toliko in tako biti politično delaven, kolikor koristi njegovemu namenu. Imeti mora pravi namen, pravo razumnost in ozirati mora se tudi na posebne okoliščine in na svoje razmere proti predpostavljenim in podložnim.

1) Duhoven mora imeti pri svojem političnem delovanju pravi namen in kazati ga mora tudi vnanje. Namen je duša vsake stvari; brez višjega namena zgubi se tako energično delovanje vse življenje, vso vzvišenosti. Duhovna voditi mora le blagor cerkve in človeštva v njej, in to pravi blagor, ne oni, kojega slika liberalizem. Ne sme ga voditi nečimerna samodopadljivost, on ne sme iskati hvale mogočnih in njihovega plačila, niti ne navdušenosti ljudstva; z eno besedo: on ne sme iskati samega sebe. Če za čas zapuša mirno življenje in tiho, pa uspešno delovanje pastirjevo zamenjujoč ga z gladkim nevarnim državnim, mora ga pripraviti k temu le ljubezen do Boga in njegove cerkve, do njegovega stanu, do pravega blagra človeštva; voditi ga mora čista nesebična ljubav do domovine, globoki čut za resnico in pravico, navdušenje za blago svobodo, za istinito srečo in blagostanje narodovo. Te namene mora on gojiti v svojem srcu; a nikakor ne zadostuje, da jih ima samo v notranjem, kazati mora jih tudi vnanje. Vsaj se tako trudijo sovražniki, da bi dokazali, da je duhovščina delavna le za lastni žep, da v politiki išče le, kar je njenega, ne kar je Kristusovega, da ima le svetne in sebične namene. Zato naj mu, takim obrekovanjem nasproti, blagi nameni navdihnejo duha, pa tudi vnanje pritisnejo vsi njegovi delavnosti pečat nesebične ljubavi; naj dajo njegovemu političnemu delovanju v obeh ljudstva sveto veljavo in višjo oblast. In ne samo tam, kjer se tiče čisto cerkvenih reči,

večer močan ogenj daleč tje po morju, naznanjeva je mornarju v temni noči, da breg in mesto sta blizo. Na stolpu štoklje gnejzdijo, že imajo mladiče. Kraj stolpa na predstrelji stoji ravno zdaj starka. Otožno nekako gleda od tam doli čez mesto. Na eni nogi stoji, drugo je skrčila pod perute. Toda vgladavši kralja, naenkrat ptič zleti, kroži krog stolpa tužno kričaje, njegov krik pozdeva se, kot da bi na pomoč klical. Nepremično gleda kralj ptiča, a tudi spremstvo je zapazilo štokljo. Atila nekaj duhta. Zopet se vsede starka, svoj dolgi kljun žugaje obrne proti Huncem. A naenkrat zopet zleti, za trenutek zgubi se v stolp, a naglo zopet šine iz votline in kroži v zraku ravno nad kraljem. Toda sedaj ni sama, v dolgem kljunu nese ptiča mladiča, milo kriččega, kroži in kroži in nazadnje šine kot blisk po zraku proti belim julijskim planinam. Kralj strmi za njim, a kot blisk se užaré mu oči, z mečem kazaje za štrkom reče s slovesnim povdarkom:

naj ga navdajajo taki nameni, povsod, kjer se gre za blagor ljudstva. Vsaj ravno to vedno hočejo dokazati liberalci, da škoduje cerkev vsem pridobitvam novega časa, da škoduje državnemu in društvenemu stanju; vsaj vedno taje in hočejo ovreči njen blagodejni vpliv na pravo in nprav, na osebno, društveno in državno svobodo, na vednost in umetnost, sploh na omiko in civilizacijo. Take laži mora duhoven djanstveno zavrniti s tem, da se resnično in odkritosrčno zanima za vse, kar tedaj pregreva človeštvo, da se bori za pravi napredek nasproti lažnjivemu, sploh, da se povsod postavi v bran za Boga in cerkev, dom in vladarja, pravo in prostost, blagor ljudstva in omiko in vse to iz očito najblažjih namenov. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. junija.

Avstrijske dežele.

Iz Dunaja. Shod avstrijskega cesarja in ruskega cara ima biti v grajščini Reichstadt na Českem. Priprave se že delajo in po njih sklepati — misli ruski car dalj časa tam bivati. Dan shoda ima biti 8. julij. Tudi cesarjevič Rudolf se bo neki poklonil ruskemu caru.

Kakor poroča „P. L.“, so bile v petek pogodbe med obema ministerstvoma o novi colni tarifi pod predsedstvom dvornega svetovalca bar. Žvegeljna dognane s popolnim porazumljenjem. Obravnave o banki pa dozda neki še niso imele nobenega vspeha.

Česko. „Pol. Corr.“ poroča, da cesar za župana pražkega mesta izvoljenega českega pisatelja in glavnega vrednika „Politike“, dr. Zeithammer-a, ni potrdil. V ustavaškem taboru je vsled tega veliko vriskanje.

V Galiciji je velika povodenj, ki dela veliko škode zlasti po podzemeljskih jamah, kjer pridelujejo sol in nafto.

Ogerska zbornica poslancev je bila v soboto sklenjena in se ima začeti še le v drugi polovici septembra. Vendar si je dal predsednik pooblastilo, da sme zbor tudi prej sklicati.

Iz Pešta se poroča, da je zdaj tudi po vsem Hrvaškem in Slavoniji prepovedano pošiljati telegrame iz številik sostavljene. V Dalmaciji se to že prej ni smelo. To se ne vjema zelo z vednimi govoricami o miru.

Vnanje države.

Iz jugoslovanskega bojišča. Iz Dubrovnika poroča „Zastava“, da je bil one dni tam angleški inženirski major Gon, pogo-

„Knezi, junaci, bogovi govoré. Vidite li štrka? Razumete li znamenje bogov? Tolmačim vam ga. Evo štoklja z mladičem zapuša mesto, dobro vedé, da tam, kjer stoji njeno gnejzdo, vdere se zid, da od tam naprej širi se propad Ogleja. Knezi, povejte narodom: Bogovi govoré, da v treh dneh Ogleja ni več!“

Strmé poslušajo knezi kralja, čudna groza spreleti praznoverno spremstvo. Dalj časa molčé, a tim močnejši vrisk sledi tem besedam.

Kot blisk se razširi kraljevo prerokovanje po taboru; klici in brenk orožja vsestransko navdušeno pozdravljajo samosilnika; njemu pa na obrazu se bere silna zadovoljnost. Novo gibanje prične se v taboru. Novi stenolomi se napravljajo, snopovje iz dračja, fratja se veže, lestvice tešejo, orožje se brusi. Kralj je odslej povsod, povsod spodbada in navdušuje, kazaje na bogati plen, velike žitnice. Neznani ropot odmeva po okolici; njegov odmev tužno kot v grobu odmeva v Ogleju.

(Dalje sledi.)

varjal se z unanjimi konzuli, ogledal Klek, in potem se podal naravnost v Mostar in med potjo ogledal vse strateško važne kraje; iz Mostara je šel proti Srbiji. Brž po njegovem odhodu je prijadrala do Kleka angleška ladija in pripeljala veliko denarja, in 1.500.000 kilo suhoga kruha za turško armado. Res so turški vojaki v Hercegovini dobili že osem mesecev zaostalo plačo. Druga ladija je pripeljala dve plavni bateriji, 8 milijonov patrón in 700.000 gl. v angleškem in turškem zlatu; vse to je bilo izročeno Muktar-paši. — To kaže, da Angleška očitno podpira Turke.

„Politiki“ se iz Dunaja telegrafira, da je črnogorski senator Radonić poslan do evropskih cesarjev, da bi sporazumljen s Srbijo zahteval Hercegovino za Črnogoro, Bosnijo pa za Srbijo.

Kaj počenjajo turške čete ob avstrijski meji, o tem spričuje sledeči telegram, kterega je, kakor „Pol.“ poroča, sinjska srenja poslala naravnost avstrijskemu cesarju: „Bližnji Turki so preskočili našo mejo, Bilokapiča posabljali, v Žankovem, Črni ljuti, Prologu, vse na avstrijski zemlji, bivališča požgali, potem 11 pastirjev pri Glavici vjeli in odgnali. Pritožili smo se pri vladi ter prosili varstva! Turki nas pretepajo, ropajo in v sužnost odganjajo. Nas pa nihče ne brani in ne pusté nam, da bi se branili sami. Vse je razkačeno nad Turki in hrepeni po maščevanju. — Prosimo Vaše Veličanstvo, našega vladarja, naj brani nas in meje cesarstva in reši vjete nedolžne mladenče.“

O pribeglih se poroča iz Metkoviča v Dalmaciji, da se jim jako slabo godi. Podpora dobivajo le še tisti, ki so se pisмено zavezali, da se vrnejo domu. Drugi pa stradajo, na pol nagi in strgani se sprehajajo po gozdih, kjer imajo svoje šotore. Zato pa jih vsak dan več umre, majhni otroci do 5 let so že večidel pomrli. Od 100 begunov jih je v Osojniku umrlo že 60. Enaka osoda jih čaka domá, če se vrnejo. Njihovo domovje je vse požgano, polje opustošeno in kar so prej domá pufili, to so že vse vojaške čete pobrale. Od Turčije ne pričakujejo v tem izdatne podpore, kajti če bi jim tudi hotela pomagat, pač ne bo tega mogla, ker ji manjka denarja.

Srbska. Iz Belgrada se piše: „Dozdaj je bila le vojna prvega nabira mobilizirana, zdaj je pa tudi druga vrsta za vojsko pripravljena. Dne 14. t. m. je pričela marširati. Šteje pa 42.000 mož in je dobro oborožena in opravljena. Ob Aleksinacu in Deligradu utegne zdaj biti že zbranih okoli 70.000, ob meji pri Nišu 45.000 in ob Drini okoli 25.000 mož nastavljenih. Ob Drini je poveljnik Ranko Alimpić, sprednje čete prostovoljcev vodi major Vlajković, ki ima tudi šest groznih topov.“

Turške nove ministre „Deutsche Ztg.“ tako-le popisuje: „Safvet paša je najstarejši dostojnik iz šole Radšid-paševe, pošten mož, ki se ni dal še spriditi, tedaj zelo spoštovan služabnik svojega gospoda in prijatelj turškega naroda. Pri prejšnjem sultanu ni nič veljal. Diplomaciji evropski je bojda všeč in tudi temeljito izobražen. Bil je dalj časa v Parizu, kratek čas poslanec na Dunaji, potem večkrat minister unanjih zadev, pravosodja, nauka, nazadnje ud državnega sveta. Dunaj ima zelo rad, posebno dunajsko kuhinjo. — Novi vojni minister Abdul-Kerim je za vojno izobrazil se na Dunaji, tedaj mu je Avstrija zelo priljubljena. Časnikov ne bere, izvzemši dunajskega „Kikeriki“, ki je pa zdaj na Turškem prepovedan; tedaj njegova izobraženost ne sega daleč. Leta 1872 je bil vojni minister, potem poveljnik trdnjave Šumle. Pri vojni ne velja za možaka,

vendar upajo, da se bo preskrbel z energičnimi častniki. — Novi minister pravosodstva, Kalil Šerif-paša, je jako talentiran, pa rad igra in je zaigral res že svoje veliko premoženje. Rojen je Egipčan. Tudi on je bil že poslanec na Dunaji, zadnje leta pa je živel sam zá-se.“ — Kaj ima Turčija, kaj evropska diplomacija, kaj imajo ustajniki od teh mož pričakovati, to se bo še le pokazalo.

V Belgiji še ni miru. Razzajanje večih trum je sicer ustavljeno, vendar pa je še tu in tam veden ravs in kavs med liberalci in klerikalci. Liberalni listi zdaj dolže klerikalce, da napadajo „mirne“ liberalce. Belgiški liberalci so napeli vse strune, da bi podrli ministerstvo, ker v kamori ne morejo priti do večine, a to se jim ni posrečilo. Zdaj pa so v posebnem shodu sklenili sestaviti peticijo do kralja in po vsi deželi nabirati podpise za-njo; v ti zahtevajo, naj bi se volitve strogo preiskovale. Pa tudi, če kralj to peticijo usliši, menda ne bo liberalcem prav nič pomagano.

Na Francoskem je bil Buffet izvoljen za neodstavljivega senatorja. Ta dogodba je nektore napolnila z jezo in strahom, druge pa z veseljem in nado. Republikanci so pozno spoznali, da dajó svoji slavljeni in za zmiraj ustanovljeni republiko slabo spričevalo, ker se pred enim samim možem, Buffetom, tresejo. Ta volitev je vsakako veselo znamenje, da se na Francoskem vse na bolje obrača.

Angleško brodovje po turškem morji ima zdaj 147 topov in okoli 3700 mož. Francoske, laške, ruske in grške pa vse skup 250 topov in 9800 mož. Angleškim ladijam se jih ima pridružiti še pet, ki so poklicane iz azijskega morja in imajo 139 topov. Da Angleška svoje ladije kliče iz vseh krajev skup, to gotovo veliko pomeni.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 21. junija. Vojni minister Koller je po dolgem omahovanju vendar-le odstopil, ministerstvo pa je prevzel načelnik tehničnega in upravnega odseka, grof Bylandt, ki je danes vpričo grofa Andrassyja in fml. Mondelna cesarju že storil obljubo. Dottični odsek ima štiri oddelke: artilerijskega, inženirskega, naravoznanstvenega in nadzorniškega. Grof Bylandt je imel tedaj priliko vse te oddelke in potrebe vojaške natančno spoznavati in o premembah vojaških marsikaj dobrega in koristnega nasvetovati. Novi vojni minister je rojen 5. maja 1821, tedaj ravno tisti dan, ko je Napoleon I. na Šenthelenškem otoku umrl, ter je eden najmlajših vojnih ministrov in prvi artilerist, ki je v Avstriji dospel do časti ministerske. Izobrazil se je v bombardirski šoli, l. 1848 je bil nadlajtenant v generalnem štabu, l. 1859 postal je major, l. 1862 obristlajtenant, l. 1863 obrist in načelnik artilerijskega odseka, s kterim so se pozneja leta združili gori imenovani oddelki vojaški, leta 1874 pa feldmaršallajtenant. Kot vodja tehničnega in upravnega odseka imel je pri zadevah vojaških dajati dobre svete, zdaj bo imel sam izvrševati, kar je po dosedanjih skušnjah za koristno in potrebno spoznal. Naloga njegova ne bo lahka; ljudstvo želi zmanjšanje butare, ki jo vojaštvo naklada davkoplačevalcem, vnanje države pa se pripravljajo na vojsko, kar bode našega ministra sililo, da tudi rok ne sme križem držati. V političnem oziru je grof Bylandt, kakor pravijo, indiferenten, kar zlasti tistim dopada, ki trdijo, da naj se vojni minister peča samo z zadevami vojaškimi, v politiko pa naj se ne vtika, kar je pa pri

tesni zvezi med političnimi in gospodarskimi pa vojaškimi zadevami čisto nemogoče.

Katoliška društva dunajska so po velikih žrtvah in neumornem trudu sozidala lastno poslopje, v kterem bode imelo vsako društvo lasten oddelek. Hiša je jako velika, in ima dva dvorišča in razen parterra še tri nadstropja ter stane okoli 240.000 gl., ki so jih nabrali deloma po darovih ali brezobrestnih posojilih; 100.000 gl. pa se je vzelo na posodo proti navadnim obrestim. Hiša stoji nasproti nove državne zbornice, ki se tudi ravno sedaj zida in bode imela tudi mnogo sob za odlične katoličane, ki bodo prihajali na Dunaj. Posebno primerna bo za državne poslance duhovskega stanu, ki bodo tam dobili stanovanje, in v domači kapelici, ki se je nalašč v ta namen naredila, tudi lahko maševali. V hiši bo tudi posebna besednica za branje časnikov, kavarna in gostilna, kar bode dajalo lepo priliko shajati se in razgovarjati z enakomiselnimi ljudmi. Gotovo bo ta vstanova vsem katoliškim možem, ki so večkrat primorani iti na Dunaj, jako ugodna in upamo, da se bo tudi dobro splačevala, ker bo vsakdo raje šel v to hišo, kjer se bo smel na pošteno postrežbo zanesti, kakor pa da bi ga drugje brezvestni ljudje žulili in peharili. Oddelek mesta, kjer stoji imenovana hiša, bo najlepši na Dunaju, ker razun že omenjene zbornice poslancev zidajo tam še c. k. muzeje, palačo c. k. ministerstva za pravo, mestno hišo ali rotovž in c. k. vseučilišča. Vsa ta poslopja bodo velikanska in se bodo razprostirala od vrat, ki peljejo v cesarski dvor, do sedanje zbornice poslancev pred škotskimi vratmi.

Katoliška reč, kakor vidite, na Dunaju prav krepko napreduje, za kar gre posebna hvala grofu Pergenu in knezoma Liechtensteinoma, kterih eden je brezobrestno za zidanje katoliške hiše posodil 20.000 gold., ki jih gotovo nikdar ne bode tirjal nazaj, če bi ga ne zadela kaka posebna nesreča. Tudi mnogo drugih premožnih ljudi je za zidanje brezobrestno posodilo veliko denarjev, kterih toliko časa ne bodo tirjali nazaj, dokler se jim ne bodo mogli izplačati iz dohodkov hišnih. Naj bi bili naši iskreni in visoki katoliški možje v zgled in posnemanje vsem vernikom, ki se iz tega, kar se za katoliško reč godi tukaj, lahko prepričajo, da stranka katoliška veliko premore, če le hoče.

Domače novice.

V Ljubljani, 24. junija.

(Zadnjega „Slovenca“) so nam c. k. policaji pobrali in zapečatili stavek poročila o seji mestnega starešinstva ljubljanskega, ki je bila v torek 20. t. m. Ker nam ni znano, s čem smo zadeli ob kak paragraf, zato si ne upamo več pisati poročila o tej mikavni seji (v kteri se je obravnaval dr. Keesbacherjev predlog o prešteviljenji mestnih hiš in o novih imenih za trge in ulice), dasiravno bi radi in smo prepričani, da bi bralcem zelo vstregli s takim poročilom. Za odškodnino dobé bralci danes prilogo in tudi važnejše reči iz zadnje številke.

(G. Jan. Mrhal,) direktor više realke v Ljubljani, je dobil častni naslov „šolski svetnik“, in tako sta sedaj oba ravnatelja tukajšnjih srednjih šol — gimnazije in realke — tudi šolska svetovalca.

(Ljubljanski gimnazijalci) so v sredo dopoldne v nunski cerkvi obhajali letos še — morebiti zadnjikrat — god zavétnika svojega sv. Alojzija z lepo cerkveno slovesnostjo, o kteri so po vgodnem ogovoru g. J. Erkerja

pri maši g. kan. Volca prav spodbudno peli učenci pod vodstvom g. Försterjevim.

(Ljubljanskega mestnega zbora) nemčurska večina je četrtek dognala v torek pričeto obravnavo o predrugačenju imen ulic in trgov in prešteviljenji hiš po vsem mestu. Po tem se imajo hiše po ulicah prešteviliti tako, da bo vsaka ulica imela svoje številke s št. 1. počeni in sicer na desni ravne na levi pa neravne. Več trgov in ulic dobi druga imena. Vse to bo stalo čez 3500 gl. mestna blagajnica bo plačala 800 gold., vse drugo pa hišni posestniki in sicer po 2 gl. vsak. Kako srečna bo zdaj Ljubljana! — Narodni odborniki so se upirali temu sklepu zlasti zavoljo velikih stroškov, potem pa, ko se večina ni zmenila za njihove ugovore, so vstali in šli; tako je morala v torek seja prenehati, ker ni bilo več toliko starešin nazočih, da bi bil zbor sklepčen. Kar tedaj nemčurji v torek niso mogli dognati, to so dognali v četrtek v nenazočnosti narodnjakov. Radi bi iz te mikavne seje kaj več poročali, pa se bojimo, da bi zopet lista ne konfiscirali, kakor zadnjič.

(Odsek za izdavanje Matičinih knjig) je imel 10. t. m. sejo, pri kateri se je dogovarjalo o nekterih Matičinih ponujanih rokopisih in o narodnem blagu. Nabrano „narodno blago“ se bode izročilo gosp. prof. Wiethalerju v pregled in v poročevanje o njem pri prihodnjih odsekovih pogovorih. — Po gosp. prof. Pleteršnikovem nasvetu, da bi se po Slovenskem nabirala krajna imena za popolni „geografski imenik“, določi se, naj se odbor Matičin o tej zadevi obrne do izobraženih domoljubov po deželi s prošnjo, naj bi vsak v svojem kraju nabiral domača krajna imena (imena vasí, rék, gorá, hribov itd.). — Nekaj rokopisov oddalo se je gg. pregledovalcem, nekaj pa se jih je prihranilo za odborovo sejo, ktera bode morda že v začetku družega meseca. — „Tomanovo življenje“, pisano po tajniku gosp. A. Praprotniku, in nekaj njegovih še nenatisnjenih in manj znanih pesem, vredjenih po nekterih odbornikih, je odsek za izdavanje knjig pregledal; dotični rokopis pride po nekterih malih popravkih že ta teden v tiskarnico. Tudi se je določilo, da se „Tomanovemu življenju“ dodá njegova podoba. — Matičini zemljevidi — posebno „Turčija“ in Kozlerjev „Zemljevid slovenskih dežel“ — se pridno razpošiljajo. Dogodbe sedanje na Turškem vabijo omikane naše ljudi, ki časnike beró, da segajo po zemljevidu Turčije, ki le malo soldov stane. — Ravno kar so prišli iz Kóke-ovega litografskega zavoda na Dunaji vdrugeč natisnjene matične diplome; sedaj se bode z njimi lahko postreglo vsem udom, ki želé lično diplomo imeti.

„Nov.“

(Banka „Slovenija“.) Pri zadnjem občnem zboru voljeni odsek za pregledovanje stanja banke je svoje delo do malega dokončal in našel, da ima banka še nekoliko premoženja in da zavarovancem se ni bati nobene zgube. Druga je z delničarji; za te bi bilo najbolje, ako bi se banka prodala ali spojila s kako drugo, ker le na ta način bi trpeli najmanj škode, oziroma bi jim bilo le malo ali celo nič še doplačati. — Mi smo v štirih člankih govorili o banki in prišli do istega konca, kakor pregledovalni odsek. Tedaj opozorimo delničarje banke „Slovenije“, ki so one članke morda le površno brali, naj jih še enkrat preberó in stanje banke jim bo jasno. Žalostno, da je vse tako, kakor se je nam zdelo.

(Kmetijska novica.) Kakor „Novice“ iz gotovega vira izvedó, je sl. ministerstvo kmetijstva družbi kmetijski pisalo, da je obveljal

njen nasvèt o reorganizaciji učiteljskih preparandij v tem oziru, da se bode kmetijstvo na preparandijah vprihodnje temeljito učilo, ker le potem je mogoče, da pridejo iz njih v kmetijstvu izvedeni učitelji na deželo, ki morejo šolsko mladino po dovršeni ljudski šoli s pridom učiti tako, da dobimo „nadaljevalnih kmetijskih šol“ veliko po deželi. Ministerstvo je pri tej priliki pohvalilo delovanje družbe kmetijske, dež. šolskega sveta in deželnega zbora.

(Kranjska eskomptna družba) se je 17. t. m. ustanovila v Ljubljani. V odbor so voljeni gg. Martin Hočevar, Janez Janeš, Jože Kordin, Peter Kozler, Jože Krisper, Luka Tavčar in Valentin Češko. Ta družba prevzame tudi dozdanzo „štajarsko eskomptno banko“, ktera s 30. t. m. neha svoje delovanje.

(„Turški list“) se jezi nad našim poročilom o zadnji seji mestnega starešinstva, ker smo omenili, da je gospod Regali upiral se zoper tajne seje. Ali kakor smo že zadnjič rekli — „turški list“ nima dobrih predstavljavcev, zato se mu je zopet nesreča zgodila, da je naše poročilo na glavo postavil. Mi smo namreč rekli, da se v teh tajnih sejah obravnavajo reči, ki so v ozki zvezi z mestno kaso, namreč remuneracije, posojila in priboljški magistratnim uradnikom in služabnikom, med ktere spadajo tudi policaji. „Turški list“ pa trdi, da smo mi rekli, da gre v takih sejah večidel za povikšanje plače dotičnim ljudem. Učite se toraj prej slovenskega jezika, predno se podstopite nas v tem zavračati. Sicer pa obljubimo, da bomo prinašali tudi poročila iz teh skrivnih sej, ako li ona stranka ne bo nehala tako delati, kakor je delala do zdaj, da bodo volilci zvedeli, kako nemčurski starešine njih blagor prekucujejo. — Naj tu pristavimo še besede Dežmanove, ki jih je v zadnji seji spregovoril gosp. Regaliju, namreč, da, če je kdo dobro jezičen in zvit, ljubljanske volilce kmalu h kaki reči pripravi. — Zahvalite se, nemčurski volilci, gospodu Dežmanu za to pohvalo vašega zadržanja. Zato vas pač lahko lovi. On govori iz lastne skušnje.

(Še enkrat ljubljansko streljišče.) Kakor zdaj zvemo, je dovoljenje za stavbo „streljišča“ pod Rožnikom že od deželne vlade došlo. Tedaj se je ta reč prav tihotapsko dognala, Ljubljančani še vedeli niso za-njo. Kaj bo gotovi nasledek tega streljišča pod Rožnikom, to smo v zadnjem listu že obširno naznanili. Če imamo temu pristaviti še kaj, je edino to-le: Ljubljanski mogočnjaki se kaj radi vozijo preko Rožnika, deloma da se v okolici malo razvedré in morda pod Rožnikom malo ustavijo, deloma da svetu kažejo svoje vozove in konje. Kaj bo taka nališpana in našopirjena družba v kočiji rekla, če se po poku možnarjev in pušk konji splašijo in vržejo vse, kar je v kočiji na tla! O sreči bodo morali govoriti, ako se jim pri tem nič družega ne zgodi, nego da si pomečkajo lepa krila in se povaljajo po tleh; utegne se pa tudi kaj družega hujšega prigoditi. Zato res ne moremo prav razumeti tega, da celó uradna „Laibacherica“ dela reklamo za streljišče pod Rožnikom. Sploh je vsa ta reč jako malenkostna, peščica strelcev pač ne zasluži, da bi se toliko za-njo storilo in se zavoljo nje najlepši kraj okolice ljubljanske popačil. Saj nima nobenega družega namena, kakor privatno zabavo. Če se tedaj tim sitnežem tako na roko gre, kdo se bo čudil, ako se ljubljanska mladina otroških let oglasi za poseben prostor za „frnikolo“! Ali ni tako pokanje tje v en dan res le otročarija? Kaj družega?!

Razne reči.

— Katol. društvo v Ljubljani je spomin 30letnice sv. očeta 16. t. m. poslavo z lepim govorom gosp. prošta Jarca, pontifikalno sv. mašo v nunski cerkvi in z vošilom do sv. očeta po telegrafu.

— Čitalnica bizoviška pod Ljubljano vljudno vabi častite ude k besedi v nedeljo 25. t. m. Začetek ob 4. uri popoldne. — Bo gotovo Ljubljančanom priležno, ki hočejo napraviti kak izlet v ta prijetni kraj.

— Nesreča. Dne 17. t. m. se je vnelo v kovačnici Matije Burnika v Novi vasi v okraju logaškem, in poslopje je pogorelo do tal z vsem, kar je bilo v njem. Škoda znaša okoli 350 gl., pogorelec ni bil zavarovan.

— Od Trebnja se nam piše: Doberniška fara spada k tako imenovani „suhi Krajni“, kjer nimajo druge vode razun one, ki se po daljnem deževanju v globokejih krajih nabere. Tedaj tudi Doberničanje hrepené po taki vodi, da se kterikrat kopati morejo; če je voda tudi luža, nič ne dé. Pa ni je sreče brez nesreče. Zaželjena voda hotela je tudi svojo žrtev. Pred kratkim bi bil kmalo utonil 20leten mladenič, ako ga njegov tovariš ne bi bil za lase zgrabivši iz vode potegnil. Pretečeno soboto je pa utonilo 16 let staro, jako pridno dekle, Jožefa Sirek. Pod Knežjo vasjo je po obilnem deževanju narastla velika voda, ki je preplavila nekoliko polja in travnikov. Voda še zdaj ni zginila, se ve, da je vse pokončala. V to vodo šlo je omenjeno dekle z neko tovaršico se kopat, stopila je pregloboko, tal ji zmanjka, trikrat roko izpod vode pokaže, potem zgine. Tovaršica jej sicer na pomoč hiti, pa rešiti je ne more. Nesrečnico so še le v nedeljo zjutraj iz vode potegnili, iskavši jo v soboto večer dalj časa, pa brez vspeha.

— Pretepi. V Dravljah nad Ljubljano so se preteklo nedeljo stepli fantje in enega ubili, dva pa sta zelo ranjena. — Isti dan so se tudi v Šentvidi pijanci vsekali in s takim vspehom, da je bilo več ranjenih, posebno hudo eden na glavi in po nogah. Tako blizo glavnega mesta, pa taka surovost! Ali pri nas v tem obziru res ne bo nikdar bolje?

— K smrti obsojen je bil v Novem mestu 17. t. m. Janez Koritnik iz Brezove gore, okraja krškega, zaradi zavrtnega umora in družih hudodelstev.

— Oglejska bazilika vsa prenovljena ima biti 13. julija t. l. — dan po sv. Mohorju — vnovič posvečena, ktero opravilo bode izvrševal Slovenec po rodu, sedanji prevzvišeni nadškof goriški, naslednik Poponov, kateri je prvo stolnico oglejsko s sijajnimi obredi posvetil bil 13. julija 1031 vpričo 12 poddružnih škofov.

— Slovanski elementi v Venetščini je v 8° str. 91 poseben odtisek razprave o jeziku starodavnih Venetov, katerih I. se nahaja v slov. Maticice letopisu 1874, II. l. 1875, in III. leta 1876, in po katerih je v dotičnem preiskovanju neutrudni g. Davorin Terstenjak učenjakom podal dokaj leščnikov in orehov, kateri se brez slovanščine nikakor razluščiti ne dajo. Zelo zanimivati bi v tej poslednji razpravi utegnili prilogi, katerih edna razpravlja nekoliko besed iz škipetarščine, druga pa ostanke iz jezika armorskih in britanskih Venetov. —

— „Izleti“ zove se knjižica, v kateri je prof. Drag. Jambršček na svetlo dal nekatere „omanje putopise“ svoje na pr. na Greifenstein, na Trakoščan, Belec in Oštre grad; med njimi tudi str. 24—58 „Put v Ljubljano in Postojnu,“ in str. 202—296 „Na bledskom

jezeru“, z govorom v slavo Jelačića bana na koncu, in se tiskana v Zagrebu dobiva tudi pri ljubljanskih bukvarjih (Giontini) po 1. gld. avst. vred.

— Zopet nemško-znanstveni „švindl“, ka-li? „Narodu“ se piše iz Loža na Notranjskem sledeče: „V „Laibacherici“ in v več drugih časnikih se je te dni čitalo, da se je posrečilo g. Günther Kurze-ju, odgojitelju princa Hermana Schönburg Waldenburg, najti mesto, kjer je nekdanje japiško Metullum stalo. Griček, na katerem je imenovani gospod po nasvetu Metulcev kopal, je tukaj obče znan pod imenom „Stari grad“, bil je obiskovan že od več arheologov in tudi kopalo se je že tam. Videti je na prvi pogled, da je na tem griči nekdanji ozidje bilo, toda, da bi bilo tam mesto Metullum stalo, to ni res, kar se že iz tega previdi, ker prostora niti za malo vasico ni, tem manj za mesto, kakoršno je bilo Metullum, ki je, kakor zgodovinarji poročajo, štelo 6000 do 7000 prebivalcev. Že Schönleben je, kakor se bere v Valvazorji (XIII. knjiga, stran 97), izrekel, da na tem griči ni stalo mesto Metullum, ravno ne po popisu Apianovem, ampak, da je bila na tem mestu kasneje trdnjava sezidana, ktere zidovje je 74 let poprej, ko je Schönleben pregledaval ta kraj, še nad zemljo stalo. Arheologi, ki so po teh krajih hodili, bodo vsled teh vrstic, uganili, o katerem griči je tu govorica, ker Metulci so mi sami pravili, da so, kakor g. K., tudi že več drugih gospodov na ravno tisto mesto peljali, in da se je tam kopalo. Toliko se mi je zdelo potrebno priobčiti, da se reč bolj razjasni in se komu nepotreben pot prihrani.“ — Iz tega se zopet vidi, kako se nemci radi imenitne delajo, če tudi brez vsega vzroka.

— Prijateljem Turkov podamo sledečo zbirko turških grozovitosti, ktera je bila „Nar. Listu“ iz Livna poslana. „Turki preganjajo kristjane na nezasišan način, ker ustaja na Livanjskem polji tako srečno napreduje. Koj, ko se je tu ustaja vnela, so Turki kneza (starešino) Marka Čaja podnevi pred očmi Mohamed-baja, Derviš-baja, Bušaltije, predsednika živenskega sodišča in Selim-paše v sredi trga ubili. Razen tega so posabljali še dva druga kneza in krivdo navalili potem na dva kristijana. Dne 15. aprila je ubil oderuh Agan Čizmić pod Ljubinčicem neoborožanega berača, drugi dan pa Turek Kluča posekal mirnega kristijana pod Prispondom. Isti dan gre Agan Čizmić z nekaterimi Turki v zapuščeno vas Rujane, pa ne najde nikogar, ker je vse v hribe pobegnilo. Le 12 letni deček Žarko je bil še blizo vasi s puško v roki. Turki ga zagledajo in drvé s konji za njim, ga po kratki brambí zgrabijo, brž sledejo, režejo in ga potem trpinčijo, dokler v groznih mukah ne zdihne duhá. Mrtvemu odrežejo glavo in jo na drogu nesó v Livno. Tako je obhajala divja drubal zmago nad 12letnim dečkom! — Dne 23. apr. so padli trije kristijani po turških kroglah pred mestom Livno. Dne 3. maja so Turki dva kmeta iz Duvne, vračajoča se iz sejma, poleg mesta posabljali, 15. maja pa dva kmeta čez pol presekali. Dne 23. maja prišlo je Turkov pred hišo Joža Beljana v Livno, pokličejo ga ven in ko se pokaže, ga ustrlé. Dne 25. maja pride jih več v hišo Ivana Mumuza v Livno, on jim mora napraviti večerjo, potem jim pot kazati; ko pa pridejo kakih 50 korakov od hiše, ga s pištolami vstrle, itd.“

— Turška zapravljalnost v serailu. Abdul-Aziz, prejšnji sultan, je imel serail ali dvorsko ljudstvo in družinstvo, za katero se je potrebovalo po 13 milijonov na leto. Imel je

sultan 712 sužnjev, in 148 skor-sužnjih čer-nuhov „tavašev.“ Prvi kamernik je imel po 100 000 frankov na leto, in „kizlar aga“, glav-ar černuhov in odalisk, po 138.000 frankov. Sultanova mati je dobivala po 72.000 frankov, sultanova sestra po 18.000 fr., Murad effendi (sedanji sultan), po 12.000 fr., le-téga mati po 2400 fr.; mnogi otroci cesarske rodovine po več tisuč.

† Č. g. Bergant, fajmošter v Košani, je te dni umrl. R. I. P.

— Č. g. Šimen Jalen je zaradi bolehnosti popustil duhovniško šentpetersko in se je preselil v Kranj.

— Prevarani pesnik. Gospod kupil je svoji hčeri zvezek pesmi. Na kolodvoru zagledal je pesnik pri gospodu zvezek, ter si je mislil: „Glej! glej! Ta gospod kupil je moje pesmi svoji blagi hčeri! Presneto, moram iti ž njima v isti voz.“ To tudi stori; ravno se je bil vsedel, kar izleče gospod zvezek iz žepa, ter reče hčeri: „Ljuba Dela! Hotel sem ti napraviti veselje in sem kupil te pesmi! Le beri jih! Kaj tako neumnega nisem slišal še v svojem življenji. In potem se da ta osel še tu spredaj fotografirati!“ Pesnik: „Da bi te! Zdaj moram škiliti, da me ne spoznajo!“

— Odvetnik hotel se je norčevati s slavnega govornika Abrahama a Sancta Clara ter mu je djal: Pater, ko bi se duhovščina in hudič tožila, kdo bi dobil?“ „Gotovo hudič, ker ima največ odvetnikov na svoji strani.“

— Nepotrpežljivi. Doktor: „No, kdaj pa dobim čevlje, ktere sem dal že pred tremi tedni napraviti?“ Čevljar: „Kedar bodete prejšnje plačali, gospod doktor!“ Doktor: „Tako dolgo ne morem čakati!“

— Zdravniški svét. Gospa prašala je zdravnika, da li niso škodljivi mali klobučki, ktere so prav takrat pričele nositi, možganom. „O ne“, odgovori vprašani; „gospe, ktere imajo še kaj možgan, tacih klobučkov ne nosijo.“

Umrlí so:

19. in 20. junija. Marija Žibert, gruntarja hči, 18 l., za vnetjem možg. mreže. Ana Brezina hči, col. oficijala, 9 l., za oslabljenjem.

21. in 22. junija. Marija Kunauer, pos. del. stražn. otrok, 12 dni, za shujšanjem. Janez Kalina, stotnik avditor, v pok., 70 l., za pljučno sušico. Franciška Fortič, maš. ključ. otrok, 17 m., za škrlatom. Janez Pirc, delavec, 33 l., Janez Piškur, jetnik, 37 l., in Neža Rupnik, kanc. služabnika žena, 62 l., vsi za pljučno sušico.

Eksekutivne dražbe.

26. junija. 3. Jože Bovha-vo iz Zvirč (1545 gl.). — 3. Fr. Golob-ovo iz Ljubljane (11887 gl.), obe v Žužemberku. — 3. Jan. Ostank-ovo iz Strmca. — 3. Luka Godina-vo iz Gorenje Košane, obe v Postojni. — 1. Marije Praprotnik ove iz Št. Jurija (732 gl.) v Litiji.

27. junija. 3. Matija Zadel-ovo iz Juršič (672 gl.). — 3. Jan. Knafelč-ovo iz Koritnice (1300 gl.). — 3. Jože Cvetan-ovo iz Celja (2000 gl.), vse v Bistrici. — 3. Andr. Petrič-ovo iz Prečine (480 gl.) v Rudolfovem. — 2. Andr. Bratovč-ovo iz Kala (470 gl.). — 2. Jurij Jančar-jevo iz Ribnice (425 gl.), obe v Postojni. — 2. Franc Kopatin-ovo iz Šent-Vida (2500 gl.) v Ipavi. — 2. Fr. Ostank-ovo iz Studenega (2532 gl.). — 2. Marijane Krmel-ove iz Postojne (1160 gl.), obe v Postojni.

28. junija. 3. Fr. Ovn-ovo iz Slivnice (2078 gl.). — 3. Jože Švigelj-ovo iz Male vasi (3794 gl.). — 3. Tone in Marije Glinšek ove (1484 gl.). — 3. Jože Purkart-ovo iz Želimelj (1567 gl.). — 3. Jože Hribar-jevo iz Zagradca (579 gl.), vse v Ljubljani.

Telegrafične denarne cene 23. junija.

Papirna renta 66 65 — Srebrna renta 69 90 — 1860letna državna posejilo 110 80 — Bankinske akcije 842 — Kreditne akcije 145 50 — London 121 35 — Srebro 101 65 — Ces. kr. cekini 5 81 — 20frankov 9 65.

Denarstvene cene. 22. junija.

	Denar.	Blago.
Državni fondí.		
5% avstrijska papirna renta	66.95	67.05
5% renta v srebru	70.25	70.40
Srečke (lozi) 1854. l.	106.75	107.25
„ „ 1860. l. celi.	110.20	111.20
„ „ 1860. l. petiuke	119.—	119.50
Premijski listi 1864 l.	130.50	131.—
Zemljišćine odveznice.		
Štajavske po 5%	96.50	96.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	75.25	76.—
Hrvaške in slavonske po 5%	83.—	84.—
Sedmograške po 5%	73.50	74.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	854.—	858.—
Unionske banke	61.75	62.25
Kreditne akcije	150.—	150.20
Nižoavstr. eskomptne družbe	640.—	650.—
Anglo-avstr. banke	74.90	74.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.—	163.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	118.—	119.—
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50
Buđenske „ 40 gld. a. v.	29.50	30.50
Salmove „ 40 „ „ „	40.—	41.—
Paifi-jeve „ 40 „ „ „	29.50	30.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.26	30.—
St. Genois „ 40 „ „ „	20.—	30.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.25	23.75
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	23.25	23.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.79	5.81
Napoleons'd'or	9.64 1/2	9.62 1/2
Srebro	101.90	102.—

Spričevalo.

Znanstvena razsodba
o lekarničarja gospoda

Wilhelma

antiartritičnem, antirevmatičnem
kri čistečem čaju.

Kdor o neomejen in sleparstvu, ki se v največjem času uganja z različnimi zdravili za vse, ima le količkaj po ma, bo lahko razumel nezaprnost zdravnikov do takih pripomočkov in ne bo se mu zdelo pedantna mržnja do novotarij, če se zdravnik s smeljšajem obrne od takih čarobnih zdravil. Vendar pa tudi to pravilo ni brez izjeme, in to je pravilno in pri tojno v onih slučajih, kjer je po istini potrjena skušnja in na tej naslojnjeno splošno pripoznanje občinstva prehitelo zdravniško poskušnjo in izreklo — kakor pri Wilhelmovem kri čistečem čaju — svojo razsodbo, kajti splošna razsodba je najzanesljivejša poročstvo, da je kaka reč dobra in kaj vredna, in se je najbolje pri Wilhelmovem, za različne revmatične bolezni, tganje priporočnem kri čistečem čaju skaz-lo, ker je, rabljeno pri najtrdozratnejših vkoenjujenih revmatičnih bolečinah in pu kioih napadih, zelo vzbud lo zatrto delavn st kože in pot.

Zlasti se je pri revmatičnih, putkaih bolečinah čovškega trupla, pri kterih je vedno mizlica in udje otokajo, se vnamajo itd., pri podagri, bol činah v kržu, ob plečah, pri tiganji po ukih, če so čeni trdi pri krču v moših, celo pri zasabanji in hemorejdnih težavah ta čaj skozal kot zelo možno zdravilo.

Zato se zamore ta čaj za navedele bolezni na vso mož priporočati.

V Berlinu januarija mesca 1872.

(L. S.) **Dr. Johannes Müller,**
(84-6) medicinski svétik.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čišćenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čišćenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časnikihi navedenih zalogah.

Zavítek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezikih 1 gld., posebej za kolek in svoji 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čišćenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranji lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Frano Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu O. Olementschtich; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.